

СНСД

Савез независних социјалдемократа

Секретаријат СНСД, Краља Петра II бр.15, 78000 Бања Лука, Тел.: 051/318 492, Факс: 051/318 495; sekretarijat@snsd.org, www.snsd.org

ГЛАВНИ ОДБОР СНСД

Декларација о уставним принципима

Пале, 28. октобар 2021. год.

РЕПУБЛИКА СРПСКА као потписница свих 11 анекса Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (даље: Дејтонски споразум), а индиректно и самог Дејтонског споразума по основу овлашћења датог Савезној Републици Југославији Споразумом од 29. августа 1995. године, како се то изричито и констатује у Преамбули Дејтонског споразума код набрајања страна потписница,

Понављајући своје одређење за доследно поштовање Дејтонског споразума и његових анекса који су дио међународног права и један од најважнијих докумената међународног права с обзиром на актере укључене у његово закључивање, као начина одржања мира и стабилности у Босни и Херцеговини,

Вођени циљевима и начелима Повеље Уједињених нација, Међународног пакта о грађанским и политичким правима и Пакта о привредним, социјалним и културним правима, из Преамбуле Анекса 4. – Устава Босне и Херцеговине, потврђених Анексом 1. на Анекс 4. Устав Босне и Херцеговине (тачке 7. и 8.),

Имајући у виду уставну одредбу да су „општа начела међународног права саставни дио закона Босне и Херцеговине и ентитета“ (члан 3.3.б. Устава БиХ),

Потврђујући приврженост одредби члана 3.3.б. Устава БиХ по којој ће се „ентитети и сви њихови дијелови у потпуности придржавати овог Устава, који има предност над оним одредбама закона Босне и Херцеговине, као и устава и закона ентитета које нису у складу с њим“

Полазећи од јасне подјеле надлежности између БиХ и ентитета по члану 3.3.а. Устава БиХ по којој „све владине функције и овлашћења које у овом Уставу нису изричито додијелене институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима“,

Констатујући супрематију члана 3.3. над свим осталим одредбама Устава БиХ,

путем Народне скупштине Републике Српске, _____ доноси

ДЕКЛАРАЦИЈУ О УСТАВНИМ ПРИНЦИПИМА

1. Уставно уређење Босне и Херцеговине утврђено Анексом 4. као међународним уговором, подлијеже одредбама Бечке конвенције о праву међународних уговора (Бечка конвенција) како је то констатовала Европска комисија за демократију путем права (Венецијанска комисија) својим мишљењем број 337/2005 од 10/11. јуна 2005. године.
2. Међународни уговори се тумаче правилом *pacta sunt servanda* како то предвиђа и члан 26. Конвенције по коме „сваки уговор који је на снази веже стране и оне га морају извршавати у доброј вјери“.
3. Међународни уговори се могу мијењати анексима које закључују стране, а никако одлукама ненадлежних органа, што је чињено бројним одлукама Високог представника и Уставног суда БиХ.
4. Босна и Херцеговина нема уставноправни континуитет, јер је Устав БиХ као Анекс 4. дио међународног уговора - Дејтонског споразума, и није донесен ни ратификован од било ког органа у Босни и Херцеговини.
5. Босна и Херцеговина је асиметрична државна заједница коју „чине два ентитета“ (члан 1.3. Устава БиХ), „Бошњаци, Хрвати и Срби као конститутивни народи“ (Преамбула Устава БиХ), а чланом 9.3. Устава БиХ је одређено да функционери именовани на мјеста у институцијама Босне и Херцеговине представљају народе Босне и Херцеговине.
6. Република Српска је ентитет српског народа, а Федерација БиХ је заједнички ентитет бошњачког и хрватског народа, што потврђује и Устав БиХ, члановима 4.1. и 5.2.д:
 - 6.1. Народна скупштина Републике Српске бира пет Срба за делегате у Дом народа Парламентарне скупштине, пет бошњачких делегата у Дом народа Парламентарне скупштине бирају бошњачки делегати у Дому народа Федерације БиХ, а пет хрватских делегата у Дом народа БиХ бирају хрватски делегати у Дому народа Федерације БиХ (члан 4.1. Устава БиХ),

- 6.2. Избор чланова Предсједништва БиХ врши се на територијама ентитета, тако да Србина, као члана Предсједништва БиХ, бирају бирачи на подручју Републике Српске, а Бошњака и Хрвата за чланове Предсједништва БиХ бирају бирачи на територији Федерације БиХ. (члан 5. 1.а. Устава БиХ).
- 6.3. Када члан Предсједништва БиХ из Републике Српске гласа против неке одлуке Предсједништва БиХ, и такву одлуку прогласи штетном по витални интерес Републике Српске, упућује је Народној скупштини Републике Српске на потврду (члан 5.2.д. Устава БиХ). Вијеће народа у Републици Српској наметнуто амандманима Високог представника на Устав Републике Српске, нема никакву уставну надлежност у заштити виталних интереса ни ентитета ни народа, за разлику од Дома народа у Парламенту Федерације БиХ који има надлежност по члану 5.2.д. Устава БиХ. Тиме Устав БиХ потврђује Народну скупштину као једини представнички и законодавни орган Републике Српске као ентитета српског народа.
- 6.4. Бошњачки члан Предсједништва БиХ своју одлуку о проглашењу штетном по витални интерес Федерације БиХ упућује бошњачким делегатима у Дому народа Федерације БиХ, а хрватски члан Предсједништва БиХ такву одлуку упућује хрватским делегатима у Дому народа Федерације БиХ (члан 5.2.д. Устава БиХ).
- 6.5. Чланови 4.1. и 5.2.д. Устава БиХ су уставна потврда националне и конститутивне структуре ентитета – Републике Српске као једнонационалног ентитета српског народа, а Федерације БиХ као двонационалног ентитета бошњачког и хрватског народа.
7. Устав БиХ потврђује асиметричност државотворних ентитета приликом састављања дејтонске Босне и Херцеговине, која је накнадно грубо нарушена наметањем амандмана на уставе ентитета од стране Високог представника, под плаштом провођења Одлуке Уставног суда БиХ број У 5/98, на шта није имао никакво право.
8. Сви закони које је наметао Високи представник су неуставни, јер нису донесени по предвиђеној уставној процедури од стране Парламентарне скупштине. Сви наметнути закони које је потврђивала Парламентарна скупштина позивајући се на члан 4.4.а. Устава БиХ су неуставни. Устав БиХ је јасан: „Парламентарна скупштина је одговорна за доношење закона за спровођење одлука Предсједништва или извршење надлежности

Парламентарне скупштине према овом Уставу“, па стога није ни имала надлежност да усваја законе које је наметао Високи представник.

9. Неуставност наметнутих закона, па и оних закона које је донијела Парламентарна скупштина без изричитог уставног основа, директно потврђују два покушаја уставних промјена познатих као „априлски“ и „бутмирски“ пакет који нису никада усвојени по процедури промјене међународних уговора утврђеној чланом 40. Бечке конвенције и чланом 10.1. Устава БиХ који регулише његове измјене и допуне. Недостатак нових иницијатива за уставне промјене, не значи да су надлежности које су пренесене на ниво БиХ постале уставне.

10. Споразумима ентитета: о одбрани, о порезу на додату вриједност и високом судском и тужилачком савјету БиХ, те надлежности нису трајно пренесене на ниво БиХ, јер им нису претходиле измјене и допуне Устава БиХ да би се створио уставни основ који одређује члан 3.3.а. Устава БиХ. Није било ни накнадних уставних промјена, па су и те надлежности неуставне и самим тим привремене.

10.1. Одбрана и војска по Дејтонском споразуму су надлежност ентитета, што потврђује члан 5.5. Устава БиХ: „Сваки члан Предсједништва БиХ по службеној дужности, има овлаштења цивилног командовања оружаним снагама. Ниједан ентитет не смије пријетити или користити силу против другог ентитета, а оружане снаге једног ентитета ни под којим условима не смију улазити или се задржавати на подручју другог ентитета без сагласности владе овог другог ентитета и Предсједништва БиХ.“ Устав БиХ не предвиђа „оружане снаге БиХ“ нити даје уставни основ за постојање оружаних снага БиХ. Анекс 1- А Дејтонског споразума у члану 1.2. као циљеве обавеза страна потписница - „Републике БиХ“ (која по Дејтонском споразуму више не постоји), Републике Српске и Федерације БиХ, наводи „устављање трајног прекида непријатељстава“ настављајући текстом: „Ниједан ентитет не смије пријетити или користити силу против другог ентитета, а оружане снаге једног ентитета ни под којим условима не смију улазити или се задржавати на подручју другог ентитета без сагласности владе овог другог ентитета и Предсједништва БиХ.“

10.2. Устав БиХ чланом 8. јасно одређује начин финансирања трошкова заједничких институција БиХ путем буџета БиХ, по коме „Федерација осигурава двије трећине, а Република Српска једну трећину прихода потребних за буџет, осим уколико се приходи прикупљају на начин који је утврдила Парламентарна скупштина.“ Тиме није створен

уставни основ за доношење закона којим се БиХ дају изворни приходи, већ само даје могућност да Парламентарна скупштина за неки годишњи буџет одреди други омјер који није 2/3 напрема 1/3. Споразум о надлежностима у области индиректног опорезивања никада није ни објављен у Службеном гласнику БиХ, па тиме није ни ступио на снагу и није могао бити основ за доношење Закона о индиректном опорезивању.

10.3. Закључцима Народне скупштине Републике Српске од 25.2.2004. у погледу Споразума о преношењу одређених одговорности ентитета кроз оснивање Високог судског и тужилачког савјета БиХ, захтијevano је да се „кроз закон уградe рјешења која ће институционално и суштински сачувати утицаје ентитета што подразумева формирање подсавјета ентитета са јасно дефинисаном улогом и процедуром њиховог рада у односу на Високи судски и тужилачки савјет БиХ, да се текст Споразума прије потписивања усклади са терминологијом из Устава и да сједиште ВСТС БиХ буде у Српском (Источном) Сарајеву. Уколико суштина ових закључака не буде садржана у Приједлогу закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, Народна скупштина Републике Српске ће повући своју сагласност на овај Споразум, на исти начин како је дала.“

11. Међусобна права и обавезе ентитета уређени су Дејтонским споразумом, укључујући Устав БиХ. Споразуми који у складу са Уставом БиХ закључе два ентитета, сами по себи не представљају амандмане на Устав БиХ, нити га могу мијењати или допуњавати. Уставни суд БиХ је својом одлуком У 17/05 од 24. маја 2006. године исправно утврдио да међуентитетски споразуми нису дио Устава БиХ, те да Суд нема надлежност да утврђује да ли је оспорени акт супротан Уставу БиХ. (Суд образлаже: „Подносилац захтјева основу за неусаглашеност оспорених одредби предметног закона са чланом 3.5.6. Устава Босне и Херцеговине види у томе што су оспорене одредбе одступиле од Споразума којима су ентитети пренијели надлежност у наведеним питањима на државу Босну и Херцеговину. Стога, подносилац захтјева посредно тражи од Уставног суда да испита оспорене одредбе предметног закона у односу на Споразум. Имајући то у виду, Уставни суд напомиње да је надлежан вршити оцјену уставности и законитости оспорених законских одредби искључиво у односу на одредбе Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције, а не у односу на одредбе Споразума који не представља дио Устава Босне и Херцеговине.“)

12. Дјеловање Уставног суда БиХ, који се ставио у функцију потврђивања неправних одлука Високог представника и тиме мијењао уставну структуру БиХ утврђену међународним уговором, наноси велику штету односима у

БиХ и доприноси трајној нестабилности. Бројним одлукама Уставног суда БиХ отимају се надлежности Републици Српској, а њена имовина ставља се у надлежност БиХ без икаквог уставног основа.

13. Босна и Херцеговина нема уставом дефинисано државноправно уређење и има врло ограничene и стриктно одређене надлежности, што је одређује као државу са међународно признатим границама (члан 1.1. Устава БиХ) са надлежностима у спољним односима (спољни послови и спољна трговина), док скоро сав унутрашњи суверенитет припада ентитетима.
14. По Уставу БиХ (члан 5.3.), Предсједништво БиХ је надлежно за: вођење спољне политике, именоване амбасадора и других међународних представника, представљање БиХ у међународним и европским организацијама, институцијама, преговарање, отказивање те уз сагласност Парламентарне скупштине ратификовање споразума Босне и Херцеговине. Устав БиХ то потврђује и саставом Савјета министара као помоћног тијела Предсједништва БиХ. Савјет министара као обавезан састав има предсједавајућег и само још два министра – спољних послова и спољне трговине (члан 5.4. Устава БиХ).
15. Сваком ентитету припада право на успостављање посебних паралелних односа са сусједним државама у складу са суверенитетом и територијалним интегритетом Босне и Херцеговине (члан 3.2.а. Устава БиХ) као и право на склапање споразума са државама и међународним организацијама уз сагласност Парламентарне скупштине која може законом предвидјети да за одређене врсте споразума није потребна таква сагласност (члан 3.2.д. Устава БиХ).
16. Када је у питању неусклађеност, односно одступање од уставне структуре БиХ утврђене Дејтонским споразумом и његовим Анексом 4. који је Устав БиХ, а које је наступило након закључења међународног уговора, Република Српска ће се, као његова страна потписница, придржавати члана 5. Дејтонског споразума према коме „стране поздрављају и подржавају постигнуте договоре у вези са Уставом Босне и Херцеговине, изложеног у Анексу 4. Стране ће у потпуности поштовати и радити на испуњавању обавеза преузетих овим Споразумом“.
17. Народна скупштина сматра да садашњу неусклађеност надлежности пренесених на ниво БиХ без промјене и допуне Устава БиХ као Анекса 4. Дејтонског споразума, треба превазићи/ријешити доследном примјеном одребе 3.3.6. Устава БиХ који недвосмислено прописује да ће се ентитети

„у потпуности придржавати овог Устава БиХ“. То подразумијева право Народне скупштине и Владе Републике Српске да обуставе примјену било ког акта, мјере или активности органа и институција на нивоу БиХ, а који немају основ у Уставу БиХ и нису изричито Уставом БиХ утврђени као надлежност органа на нивоу БиХ.

18. Потврђујући своја ранија документа о уставноправним односима, а посебно Резолуцију о заштити уставног поретка и проглашењу војне неутралности од 18. октобра 2017. године, Закључке у вези Информације о неуставној трансформацији дејтонске структуре БиХ и утицају на положај и права Републике Српске од 12. новембра 2019. године, Закључке Народне скупштине поводом Информације у вези антидејтонског дјеловања Уставног суда БиХ, од 13. фебруара 2020. године, као и Закључке Народне скупштине поводом Информације о примјени Анекса 10. Дејтонског споразума од 10. марта 2021. године, Народна скупштина сматра да је неопходно приступити промјени Устава Републике Српске доношењем новог текста Устава Републике Српске.
19. Народна скупштина задужује Владу Републике Српске да, у координацији са предсједником Републике Српске, припреми текст Устава Републике Српске којим ће се потврдити све надлежности Републике Српске, изузимајући надлежности које по Уставу БиХ припадају БиХ. Новим Уставом Републике Српске, између осталог, Бања Лука ће бити одређена као главни град Републике Српске, а Пале као престоница Републике Српске.
20. О процедури за доношење новог Устава Републике Српске, Народна скупштина ће одлучити након разматрања текста који ће предложити Влада Републике Српске.
21. О даљим активностима Народна скупштина ће одлучити у наредном периоду.